

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 5 april 2016

Mål nr

T 2963-14

KLAGANDE

BO

Ombud: Advokat ML

MOTPART

Stockholms Kök- & Byggkonsult AB, 556717-7976

Väsbygatan 5 E

733 38 Sala

Ombud: Advokat PW

SAKEN

Fordran

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts dom 2014-05-08 i mål T 7102-13

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

BO ska ersätta Stockholms Kök- & Byggkonsult AB för rättegångskostnad i Högsta domstolen med 31 200 kr, avseende ombudsarvode, och ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens dom.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

BO har yrkat att Högsta domstolen ska upphäva hovrättens dom och fastställa tingsrättens dom samt tillerkänna honom ersättning för rättegångskostnader i hovrätten.

Stockholms Kök- & Byggkonsult AB har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

Bakgrund

1. Stockholms Kök- och Byggkonsult AB utförde år 2009 renoveringsarbeten i BOs bostadsrättslägenhet. Arbetena omfattade bl.a. att lägga in ett nytt golv av ett slag som BO hade anvisat. Bolaget, som i denna del använde sig av en underentreprenör, lade dock in ett annat golv än det av BO anvisade. Golvarbetet var inte heller fackmässigt utfört.
2. Diskussioner fördes kring ett eventuellt åtgärdande av felen, men något avhjälpande kom inte till stånd. BO sålde bostadsrätten år 2011.

3. Bolaget yrkade vid tingsrätten att BO skulle betala 46 551 kr och ränta. Av beloppet avsåg 13 801 kr golvmaterialet och 32 750 kr arbetet med inläggningen. BO bestred yrkandet. Tingsrätten ogillade käromålet. Hovrätten har förpliktat BO att betala yrkat belopp och ränta.

Parternas ståndpunkter

4. BO har gjort gällande följande. Bolaget har utfört tjänsten felaktigt. Han har berett bolaget tillfälle att avhjälpa felen. Eftersom felen inte har avhjälpats har han rätt till prisavdrag som svarar mot det yrkade beloppet. Om han anses ha avvisat bolagets erbjudande om avhjälpande har han haft särskilda skäl för det. De villkor han ställde upp för avhjälpandet kunde inte uppfyllas av bolaget, och han fick inte garantier för att arbetet skulle utföras på rätt sätt och utan risk för hans och familjens hälsa.

5. Bolaget har medgett att fel golv har lagts in och att arbetet inte har utförts fackmässigt. Rätt till prisavdrag föreligger dock inte. Bolaget har omgående erbjudit sig att avhjälpa felen och har genom underentreprenör inställt sig vid lägenheten för avhjälpande den 2 november 2009. BO har emellertid inte gett bolaget tillfälle att avhjälpa felen. Dels har han inte berett hantverkarna tillträde till bostaden, dels har han uppställt villkor för avhjälpandet. BO har härigenom avvisat bolagets erbjudande om avhjälpande. Han har inte haft något särskilt skäl att avvisa erbjudandet.

Frågorna i Högsta domstolen

6. Frågan i Högsta domstolen är främst huruvida BO har avvisat bolagets erbjudande om att avhjälpa felen. För det fall han har avvisat erbjudandet blir frågan om han haft något särskilt skäl för det.

Den rättsliga regleringen

7. Konsumenttjänstlagen (1985:716) är tillämplig på tvisten. Påföljderna vid fel i utförd tjänst anges i 16 §. Om tjänsten är felaktig utan att det beror på något förhållande på konsumentens sida, får han hålla inne betalningen enligt 19 §. Konsumenten får vidare kräva att felet avhjälpas enligt 20 § första stycket eller också göra avdrag på priset eller häva avtalet enligt 21 §. Dessutom finns möjlighet att kräva skadestånd av näringsidkaren enligt vad som sägs i 31 §.
8. Konsumentens rätt att välja vilken påföljd som ska komma ifråga inskränks genom 20 § andra stycket. I den bestämmelsen anges att näringsidkaren, även om konsumenten inte kräver det, har rätt att avhjälpa fel om han efter det att reklamation har kommit honom tillhanda utan uppskov erbjuder sig att göra detta och konsumenten inte har något särskilt skäl att avvisa erbjudandet. Näringsidkaren kan alltså undvika vissa andra påföljder genom att avhjälpa felet. (Se prop. 1984/85:110 s. 60.)
9. Avhjälpan ska enligt 20§ tredje stycket ske inom skälig tid efter det att konsumenten har gett näringsidkaren tillfälle till det. Fristen för avhjälpan börjar inte löpa förrän näringsidkaren har beretts sådant tillfälle. När felet ska avhjälpas hemma hos konsumenten ska näringsidkaren anses ha fått tillfälle att avhjälpa felet då föremålet för tjänsten ställs till hans förfogande vid en tidpunkt som han skäligen bör godta. (Se a. prop. s. 231.)
10. Ett fel är avhjälpd när resultatet är sådant att det avtal som ursprungligen ingicks är uppfyllt. Rättelseskyldigheten innefattar bara en skyldighet att utföra tjänsten på ett avtalsenligt sätt. Näringsidkaren har alltså i princip ingen skyldighet att utföra arbete som inte omfattas av parternas ursprungliga avtal eller att exempelvis använda bättre metoder vid avhjälpandet än vad som följer av avtalet.

11. Konsumenten har normalt att godta ett erbjudande om avhjälpande som syftar till att tjänsten ska utföras på ett avtalsenligt sätt. Fackmässigheten av själva avhjälpandet får bedömas efter det att arbetet har avslutats. Skulle arbetet alltjämt vara behäftat med fel kvarstår konsumentens möjligheter att göra gällande felpåföljder.

12. Särskilda skäl för konsumenten att avvisa ett erbjudande om felavhjälpande kan föreligga om avhjälpandet skulle medföra betydande besvär eller olägenheter för konsumenten. Detsamma gäller om näringsidkaren har visat allvarlig oskicklighet när tjänsten utfördes, uppträtt störande, visat bristande hederlighet eller på annat sätt åsidosatt konsumentens intressen, så att denne med fog kan göra gällande att han inte har förtroende för näringsidkaren personligen eller för näringsidkarens kompetens. (Se a. prop. s. 60 och 230 f.)

13. Påföljdssystemet vid fel i tjänsten är alltså enligt 20–23 §§ konsumenttjänstlagen utformat på ett sådant sätt att en konsument som utan något särskilt skäl avvisar ett erbjudande om avhjälpande, inte kan göra gällande vare sig prisavdrag eller hävning. Skadeståndspåföljden står dock öppen för konsumenten vid sidan om andra befogenheter om förutsättningarna härför föreligger (se a. prop. s. 78 f.).

Bedömningen i detta fall

14. Det är ostridigt att bolaget utan uppskov erbjöd sig att avhjälpa felen. Eftersom bolaget valde att utnyttja sin rätt till avhjälpande, ålåg det som utgångspunkt BO att bidra till att ett avhjälpande kom till stånd genom att bereda bolaget tillfälle till detta.

15. BO hade rätt till en felfri prestation från bolaget. Han hade emellertid inte rätt att uppställa krav för avhjälpandet som gick utöver vad

som ingick i det ursprungliga avtalet och på så sätt erhålla en tjänst som omfattade mer än detta.

16. Huruvida hantverkare inställde sig hos BO den 2 november 2009 saknar i sig betydelse eftersom parterna inte kan anses ha kommit överens om att avhjälpandet skulle påbörjas den dagen.

17. BO förklarade sig villig att under vissa närmare angivna förutsättningar låta bolaget avhjälpa felen. Han erbjöd emellertid inte några tider för avhjälpande. En del av de förutsättningar BO ställde upp har närmast utgjort ett led i hans försök att få ytterligare information om avhjälpandet och kan inte uppfattas som ett avvisande. Detta gäller t.ex. hans krav att rätt golv skulle läggas in på det sätt som han beställt. Detsamma kan sägas om förutsättningen att lägenheten skulle lämnas i samma skick som den var innan arbetena utfördes, dvs. utan skador (jfr 32 § konsumenttjänstlagen).

18. Andra villkor som BO uppställde måste däremot uppfattas som krav, vilka bolaget måste uppfylla för att få tillträde till bostaden och tillfälle att avhjälpa felen. BO krävde bl.a. att hela golvet i vardagsrummet skulle flytspacklas och att vite om 1 000 kr per dag skulle utgå om arbetet försenades på visst sätt. Dessa villkor gick utöver vad som omfattades av parternas avtal. BO vidhöll trots invändning från bolaget dessa krav. Bolaget hade därmed inte någon skyldighet att efterkomma kraven. BO ska därför anses ha avvisat bolagets erbjudande om felavhjälpande.

19. Eftersom bolaget varken enligt parternas avtal eller enligt lag hade en skyldighet att uppfylla de krav som BO ställde upp utöver avtalet, kan han inte heller åberopa bolagets underlåtenhet att gå med på kraven som särskilda skäl för att avvisa erbjudandet.

20. Efter det att arbetet med att avhjälpa felet hade utförts hade fackmässigheten av arbetet kunnat bli föremål för bedömning. Att BO inte i förväg erhöll någon garanti för att arbetet skulle utföras på rätt sätt utgjorde därför inte ett särskilt skäl för honom att avvisa bolagets erbjudande om felavhjälpande.

21. Vad BO har anfört i målet om sin och familjens hälsa som grund för att ställa villkor vid ett avhjälpande avser förhållanden som inte varit kända för bolaget. Redan detta gör att förhållandena inte utgör ett särskilt skäl att avvisa bolagets erbjudande.

22. BO har alltså, utan att ha haft särskilda skäl för det, avvisat bolagets erbjudande om felavhjälpande. Han har då inte rätt till prisavdrag. Hovrättens domslut ska därför fastställas.

Rättegångskostnader

23. Vid denna utgång ska BO ersätta bolaget för rättegångskostnader i Högsta domstolen. Vad som yrkats får anses skäligt.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Marianne Lundius, Ella Nyström (referent), Johnny Herre, Svante O. Johansson och Lars Edlund.
Föredragande justitiesekreterare: Åsa Brundin